

## Magyar—szovjet vegyes vállalat

Pozifort néven színes filmek előhívására magyar—szovjet vegyes vállalatot alapított a váci Forte, a leningrádi Fényérzékeny Anyagok Gyára, az ugyan—csak leningrádi Objektív Szolgáltató Szövetkezet, valamint a Chemolimpex Külkereskedelmi Vállalat.

A magyar—szovjet vegyes vállalat keretében Leningrádban színesfotó-laboratórium kezd meg a működését. A 950 ezer rubeles, azaz 27,5 millió forintot induló vagyonnal rendelkező vegyes vállalat létrejöttéhez a magyar Forte (35 százalékos részesedéssel) a gépeket

és a technológiát, a szovjet Pozitiv Fényérzékeny Anyagok Gyára pedig az épületeket és az infrastruktúrát adta. A szovjet Objektív Szolgáltató Szövetkezet a lakossági és a közületi filmek begyűjtését vállalta, míg a Chemolimpex — egy—százalékos részesedéssel — készpénzzel szállt be az üzletbe.

A vegyes vállalat révén a Szovjetunióban bővül az eddig fehér foltnak számító színesfilmhívás lehetősége, míg az alapító magyar fél hasznára az, hogy ellentétel nélkül különböző vegyipari alapanyagokat kap.

## Baptista-kongresszus

A Kelet és a Nyugat közelítése, egymás jobb megismerése a célja az Európai Baptista Szövetség budapesti kongresszusának, amelynek első alkalommal ad otthont szocialista ország. Július 26. és 29. között 46 országból, mintegy 5 ezer baptista találkozik a Budapest Sportcsarnokban, hogy a „Jertek és lássátok Isten tetteit” mottó jegyében keressék a közös hiedelmek lehetőségét. A tizedik alkalommal megrendezett kongresszus rangját emeli, hogy a megnyitó beszédre Szűrös Mátyás, az Országgyűlés elnöke vállalkozott.

# Két tűz között

Szinte mindennapos hír mostanában: az ellenzék követeli, hogy ellenőrzéshez jusson a **Délmagyarország** fölött. Sokféle érveléssel, hivatkozással, amelyek jó része végül tán akceptálható is lenne valamiféle „össz nemzeti” alapokon. Csakhogy (nem véletlen az időzjel használat) szerintem ilyen alapok — nincsenek. Mint ahogyan az sem véletlen a számomra, hogy — amint tegnapi lapunkban közöltük — megszakadtak Szegeden az MSZMP és az Ellenzéki Kerekasztal közötti, a Délmagyarország helyzetét érintő tárgyalások.

Hogy miről is van szó voltaképpen? Az ellenzék egy része ma is azt véli, hogy az MSZMP valamiféle szoros pórázon tartja a Délmagyarországot. Beleszól lapunk napi munkájába. Abba, hogy miről, mit és hogyan írjunk. Ezért bizonyos ellenőrzési-irányítási jogköröket szeretne megszerezni — az MSZMP-vel osztzkodva — lapunk fölött, ha közvetlenül is, mondván: akkor a Délmagyarország nem követhetne el olyan „hibákat”, mint például legutóbb. Miszerint — szerintünk — keveset írt a választásról. Ennek tulajdonítható — s nem az esetleges, valóban meglevő közömbösségnek — az 50 százalékon aluli részvétel.

Nos, érveik szinte szó szerint ismerősek. Valaha lapunk a párttól kapta az utasítási próbálkozásokat, aztán a szemrehányást és a nyomásgyakorlást. De olykor mégis lehetett nemet mondani: a kvázi parancsokra, s ellen lehetett állni, vagy kitérni a különböző nyomásgyakorlásoknak és elől. Egyszerűen arra hivatkozva, hogy mi újságot szeretnénk csinálni. Olyan lapot, amelyet megvesznek az emberek, s amely méltó valamelyes bizalomra is. S ezért — képzeli el! — egyetlen főszerkesztőt sem csaptak el. (Annál inkább a mindenkor kurzus kritikátlan kiszolgálásáért!)

Lehet, sokan legyintenek hitetlenül e sorok olvasán: persze, mentik a menthetőt. Pedig — régebbre ne is menjünk vissza! — ha valaki visszalopozza lapunk múlt év november-decemberi számait, bővebben talál olyan anyagokat, amelyek jelentős mértékben hozzájárultak az akkori megyei pártvezetés bukásához. S azt ugye nevéteséges feltételezni — ha a Délmagyarország oly szoros és egyértelmű pártirányítás alatt dolgozott volna, ahogyan azt az ellenzék részéről sokan elképzelik —, hogy ezek az anyagok valaha is megjelenhettek volna. Igaz, a lap felelős munkatársai természetesen számot vetettek azzal, hogy ha marad a régi pártvezetés a megyében, nagy valószínűséggel állásukat veszítik!

Hát erről van szó! — kiálthatná mindenki karban. Pedig csupán a „műhelyek önállósága és felelőssége” című passzusról van szó, amelynek jegyében a Délmagyarország igyekezett valamiféle önálló arculatra és hangvételre szert tenni az MSZMP lapjaként is, azokban a kritikus, „szorosan ellenőrzött” években is. Ami tán — a lapnál dolgozók szakmai-szellemi rangja következtében, no meg azért is, mert távol volt a fővárosi lapok szorosan ellenőrzött mezőjétől — valamiképpen sikerülhetett is a DM-nek. Sikerült olyan, viszonylag objektív hangvételű és szemléletű kialakítania és fenntartania, amiért évtizedeken át szakmai irigység tárgya volt a Délmagyarország a fél, és tán a jobbik fél ország újságírói között.

Nos, tulajdonképpen megnyugtató is lehetne, hogy számunkra, újságíróknak számára az ellenzék szinte már-már valamiféle védelmet kínál föl az MSZMP-vel szemben. Egy tágabb társadalmi „ellenőrzés” jegyében, amelyben „szabadabban” dolgozhatunk, s nem kell félnünk az elbocsátástól, ha — mondjuk — az „igazat” írjuk.

Az ajánlat voltaképpen kecsegtetőnek is tűnhetne, ha minékünk és az igazság-

nak elsősorban és csakis az MSZMP-vel lenne bajunk. Nekünk azonban lassanként éppen azzal kezd alapvetően bajunk lenni, hogy — szép kelet-európai hagyományaink alapján — jobbról és balról egyaránt rengetegen hiszik, hogy egy politikai napilapnak szervilisnek kell lennie, a tekintélytisztelőt ősi, ázsiai ritusai szerint, mindenféle politikai kezdeményezést és véleményét.

Nos, bennünket, vagy legalábbis engem, ez a téveszme riaszt elsősorban. S nem is csak riaszt, hanem elbizonytalanít és lebenít, hisz (ez a lap és) jogom, újságíróként, a legkeményebb, posztstalinista, lakatosernői időszakban sem voltam olyan benuult véleményalkotásomban, mint e pluralizáló világban, amelyben már magam sem tudom, hogyan tartsam a lehető legjobban tiszteltben a különböző mozgalmak-pártok szűzes érzékénységét. És egy ilyen világban lassan valóban meghal, legyőngül az érvelő-kemény, politizáló újságíró.

Hogy akkor mi is a pártlapok jövője? Talán az, amit a piac hitelesít. Az, amit megvesznek és elfogadnak — többségükben — az olvasók. Tudom, ezt a véleményem sokan alságosnak tartják, mondván: mi helyzeti előnyöket élvezünk. Tartás! De amit igyekszünk kivívni — a jogállamiság és a jogbiztonság jegyében —: senki ne teheszen szert abszolút ellenőrzésre a DM fölött! Igaz, ehhez az is hozzátartozik, hogy a fair play jegyében mi mindig igyekszünk egyértelműen tudatosítani, hogy az MSZMP-csapatban játszik, s nem öngólokat szeretnénk rúgni. De az is tény, hogy a Délmagyarország sok újságírója abban a szellemben nevelkedett, amely még e lap polgári radikális szemléletének folytatója. S így módon elkötelezettségük voltunk a reformok iránt, mondjuk így: az MSZMP reformlendületének és elkötelezettségének, amely, ha változik a visszarendező irányába, hát sokan ott fogjuk hagyni a lapot. Nem követelve megszerzését, a másét, mint ahogyan például az MSZMP sem akar szert tenni a Mai Napra vagy a Déli Naplóra. De, mondjuk: új lapot indítva.

Szerintünk, vagy szerintem legalábbis, a lapkiadás nem elsősorban politikai, hanem üzleti tevékenység. Mert csakis az üzleti alapokon megközelített lapkiadói magatartás biztosíthat olyan újságírói, szerkesztői függetlenséget, amely szakmai önállóságot és hitelt teremthet egy lapnak. És ez az, amit az ellenzéknek éppúgy meg kell értenie, mint az MSZMP-nek, amely a gazdasági-vállalkozói szférában ma is éppúgy gúzsba köt bennünket, mint korábban. (E gúzsok hatását érezhetik naponta olvasóink túrhéttelen nyomdai minőségünk, olykor romló szakmai színvonalunk eredményeként!)

Két tűz között vagyunk. Az MSZMP-vel legalább annyit vitánk van, mint az ellenzékkel összességben. Saját helyzetünk megoldását azonban a magam részéről nem az „ellenőrzés” kiterjesztésében látom, annak „sokoldalúvá” és „pluralissá” tételében, hanem saját anyagi-szellemi önállóságunk növelésében. Abban, hogy a Délmagyarország méltó folytatója lehessen a valaha baloldali és polgári-radikális hagyománynak, amely jelen időszakunkban a leginkább az MSZMP-reformszárny és az SZDSZ politikai programjában ölt testet. És ily módon, immár gúzsainktól fölszabadultán, hadd vitatkozzunk szabadon az MSZMP konzervatívjaival éppúgy, mint például az MDF-nek az európai fejlődés fő vonalától eltávolító egyes programjaitól fölött.

Hitem szerint, az olvasó véleményét és kommentárt vár az információk mellett egy laptól. És csak akkor járhat jól, ha tudja: nem vesz szákbamacskát. Ehhez viszont a lapnak véleményyszabadsággal és egyértelmű elkötelezettséggel kell rendelkeznie.

Szávay István

## Cikkünk visszhangja (és függeléke)

# Még egyszer az alsóvárosi helyreállításról

A Népszabadság hasábjain megjelent szatirikus hangvételű cikk nyomán kértem a Délmagyarország című lapot, hogy a templom és kolostor helyreállításával összefüggő dolgokról Szeged lakosságát tájékoztathassam. Kérésemet Dlusztus Imre függelékekkel megtoldva, szövegében rövidítve adta közlésre, ugyanakkor információk „elhallgatását” veti szemre.

A szeged-alsóvárosi kolostoregyüttesnek Pannonhalmával való értékösszemesítését azért tartom szükségesnek, hogy általános műemlékhelyreállítási pénzügyi támogatást is kap-hasson. A pannonhalmi Bencés Főapátság mint az ország legjelentősebb kolostoregyüttese a helyreállítási céljaira néhány év alatt 129 millió forint állami támogatást kapott, legnagyobb részét külön forrásból. Néhai Hamvas István plébános úr idejében történt szeged-alsóvárosi felújítások pénzügyi forrása a temető üres részének olajkitermelésre való bérbeadásából adódott. A plébános úr indítványára, a pénz értékének veszteségét megelőzendő, először a plébánia pénzeszközeit használták fel. A tetőzetet és a tornyos lényeges változtatásra nem volt szükség, a munka egyszerűbb volt, mint a feltárások nyomán lesz. Abban Dlusztus Imrénél igaz van, hogy előbbre kellene tartanunk.

A más országgrészekben meglevő, de az Alföldről hiányzó OMF-kirendeltség fölállítására ezek az évek esett. A területen az örökölt elmaradás nagy. A dolgozókat a nagyon súlyos állapotban levő műemléki épületekhez vonták el, ezek között a 40 éve gondozatlanul ázó, pusztuló hódmezővásárhelyi zsin-

gógá tetőzete volt az egyik. A sebesültek között a súlyosabb sérülést láttuk el először, ilyen jó néhány van még a megyében, igyekszünk minél előbb úrrá lenni rajtuk.

Szász Tibor brigádja készítette el a kiszombori ke-rektemplom helyreállítási munkálatait. A brigád tagjai boltozatokat egészítettek ki, párkányprofilokat és bimbós oszlopfejeket faragtak meg téglából. Emberi alkatukra akkor figyeltem fel, amikor 10 órakor öt perc pihenőben teát ittak, ezt a szokásukat ma is tartják.

A brigád tagjainak fele ötvenes éveinek derekát éli, az óriási vihar munka-

közi állapotban érte őket, küzdelmükben a rongálás szándékát feltételezni hasonlatos dolog volna, mint ha az amerikai elnöki látogatás óráiban támadt vihar okozta hírközlési bémulás is a tévé munkatársainak szándékos tette volna.

Lénárd György személyének megítélése a püspök úr illetékességébe tartozik. Szigorúsága jó iskola mindannyiunknak, akik az alsóvárosi műemlékegyüttesét dolgoznak.

Várjuk mindnyájan, hogy Dlusztus Imrével személyesen megismerkedhes-sünk, hátha meghallgatást nyer a másik fél is.

Bugár-Mészáros Károly

## Második függelék

Miért mondom ezt? Mert én változatlanul botrányosnak, és tarthatatlannak ítélem meg azt, hogy a templom feltárási munkájáról. Tanács hangvételét megértem, mondanivalójával egyetértek. Am, ahogy ezt kijelentem, súlytalan mondandót gépelek papiromra, hiszen az olvasó — mármint a Délmagyarország olvasótáborának zöme — nem ismeri ezt a Tanács-cikket. Hasonlóképp az ellenvélemény is a levegőben lóg, ha az nem a Népszabadságban jelenik meg. Ebből a megfontolásból hagyjuk el Bugár-Mészáros Károly válaszcikkéből azokat — és csak azokat — a mondatokat, amelyek Tanács István írására reflektáltak.

En tehát bosszankodom. A műemlék állapotán, meg azért, mert a tanult levéltáros az újságíró vádolja való-lótlanságok állításával. Am az újságíró nem vak, jól látja a pusztulást.

És ez az újságíró emlékeztetéseiben sem szenved. Éppen ezért pontosan emlékszik arra, hogy Bugár-Mészáros Károly megígerte, felhívja telefonon. A hívás elmaradt. A másik fél meghallgatása tehát nem az ő hibájából maradt el.

D. I.

# Az Ellenzéki Kerekasztal válasza

Tegnapi lapunkban adtunk hírt arról, hogy megszakadtak a tárgyalások az MSZMP és az Ellenzéki Kerekasztal tárgyalóküldöttségei között Szegeden. Együttal ismertettük az MSZMP küldöttségének a Délmagyarország helyzetével és a tárgyalások fölfüggesztésével kapcsolatos állásfoglalását. Válaszul a SZEK eljuttatta szerkesztőségünkbe nyilatkozatát, amelyet most adunk közre.

## Állásfoglalás

A SZEK a Délmagyarország 1989. július 26. számában S. I. aláírással megjelent (a kétoldali tárgyalások fölfüggesztésére vonatkozó) beszámoló hangvételében és tárgyyszerűségében korrektnek és pontosnak ta-

lálja, ugyanakkor a közvélemény tájékoztatása érdekében az MSZMP állásfoglalásával kapcsolatban az alábbiakat kívánja megjegyezni:

1. A SZEK a tömegkommunikációs orgánomok (így

a Délmagyarország) társadalmi életét szeretné elérni, mindenkinek csak a választási eredmények függvényében kíván beleszólást biztosítani az elvi irányításba.

2. A tömegkommunikáció a tárgyalások sarokköve, mert itt szinte pénz nélkül lehetne lényegesen javítani az esélyegyenlőségen és a társadalmi életben, s ezért az elutasítás után más témákban erre még kevesebb lehetőség kínálkozik.

3. Az MSZMP állásfoglalásában szereplő, Délmagyarországra vonatkozó három kompromisszumos javaslat az esélyegyenlőségnek a látszatát sem kelti.

4. Félreérthető és leegyszerűsített az a megfogalmazás, miszerint a SZEK a Délmagyarország szerkesztésébe kívánna beleszólni, hiszen ezt szakértelem hiányában nem is vállalná. Ezzel szemben a SZEK végig egy új irányítási modellt szorgalmazott, amely a választásokig gyakorlatilag érintetlenül hagyta a lap MSZMP-irányítását, utána pedig az eredmény függvényében egy automatizmus által kijelölt igazgatótanács döntene a szerkesztőség összetételéről és a lap arculatáról. A modell következetes elutasításával és új javaslat hiányában az MSZMP nem

vállalja a választásokon való igazi megmérettetést sem.

5. A fenti négy megállapításból kitűnik, hogy a SZEK nem a tolerancia hiánya miatt függesztette fel a tárgyalásokat, hanem az MSZMP legfontosabb deklarációi (esélyegyenlőség, vá-

lasztások eredményének kötelező érvényű elfogadása) és a napi gyakorlata közötti jelentős ellentmondás az igaz ok.

Szeged, 1989. július 26.

Póda Jenő s. k.  
Szegedi Ellenzéki Kerekasztal

A kérdés kapcsán fenti, Két tűz között című írásunkban mi is igyekeztünk kifejtetni véleményünket a tárgyalásokról. A SZEK állásfoglalásához annyit szeretnénk hozzáfűzni: szerkesztőségünk számára elfogadhatatlan, hogy olyan tárgyalások témája legyen lapunk jövődöntő sorsa, amelyeken szerkesztőségünk nem vesz részt. Évek hosszú során át megszerzett, relatív szerkesztőségi és újságírói autonómiánkat összegegyeztetetten tartjuk, hogy bármilyen szervezet is fejként fölött kíváncson befolyást szerezni lapunk irányításában, korlátozni szándékozva viszonylagos szakmai-szellemi önállóságunkat. A SZEK által javasolt megoldás ugyanis a mindenkor hatalmi konstrukció kritikátlan szócsövévé, kiszolgálójává degradálna a Délmagyarországot.